

11.10.2022

11.10.2022

Talousvaliokunta / keskiviikko 12.10.2022 klo 11.00 / HE 174/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Suomen Yrittäjät kiittää talousvaliokuntaa lausuntopyynnöstä.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että esitys sisältää jakeluvelvoitteen alentamisen 7,5 prosenttiyksiköllä vuodelle 2023. Jakeluvelvoitteen väliaikainen alentaminen vuodelle 2022 toteutti tavoitteensa polttoaineen jakelijoiden vietyä sen hintoihin, mikä helpotti polttoaineen loppukäyttäjien vaikeaa tilannetta. Jakeluvelvoitteen alentamisen jatkosta hyötyvät niin kuljetusyritykset, logistiikkapalveluita ostavat toimijat, kuin autoa työmatkoihin tarvitsevat kotitaloudet.

Suomen Yrittäjät pitää esityksen sisältämän vuodesta 2024 alkavan jakeluvelvoitteen huomattavan kiristymisen hintavaikutuksia erittäin ongelmallisina. Esityksen vaikutusarvioiden mukaan jakeluvelvoitteen nosto vuoden 2023 13,5 prosentista vuoden 2024 28 prosenttiin vaikuttaisi dieselin pumppuhintaan noin 23 senttiä litralta vuoden 2023 tasoon verrattuna. Vaikutusarvioihin liittyy huomattavia epävarmuuksia ja myös tätä korkeampia arvioita on esitetty.

Suomen Yrittäjät on erittäin huolestunut jakeluvelvoitteen vuosien 2023-2024 vaihteessa tapahtuvan suuren kertakorotuksen vaikutuksesta kuljetusalan kannattavuuteen ja sitä kautta Suomen logistiseen asemaan ja kansainväliseen kilpailukykyyn. Vaikutukset myös autoileviin kotitalouksiin olisivat huomattavat. Suomen Yrittäjät näkee, että jakeluvelvoitteen vuosittaisia kiristyksiä tulisi tasoittaa lähemmäs toisiaan, jotta edellä mainitun kaltaisilta hyvin rajuilta vuosinousuilta välttyttäisiin.

Vaikka polttoaineen korkealla hinnalla voi olla myönteisiäkin vaikutuksia sen kannustaessa siihen kykeneviä yksityishenkilöitä ja yrityksiä päivittämään vähemmän kuluttaviin tai vaihtoehtoisilla käyttövoimilla kulkeviin ajoneuvoihin, on huomattava, että raskaassa liikenteessä sähkö-, kaasu- tai vetyajoneuvot eivät suurella uskottavuudella yleisty merkittävästi vuoteen 2030 mennessä. Vaikka ajoneuvovalmistajat panostavat vaihtoehtoisilla käyttövoimilla kulkevan raskaan kaluston kehittämiseen, niiden saatavuus on vielä lähivuosina hyvin heikkoa ja hinnat moninkertaiset dieselikäyttöisiin ajoneuvoihin verrattuna. Siksi valtaosa raskaasta liikenteestä tulee vielä 2030-luvulla kulkemaan dieselillä. Merkittävät dieselin hinnankorotukset heikentävät kotimaisten kuljetusyritysten kilpailukykyä ja hankaloittavat siten manner-Euroopan markkinoilta kaukana sijaitsevan Suomen logistista tilannetta entisestään.

Suomen Yrittäjät pitää jakeluvelvoitetta lähtökohtaisesti hyvänä tapana vähentää liikenteen päästöjä. Erityisen tehokas päästövähennyskeino se on raskaassa liikenteessä, jossa sähköistyminen ei yllä kuvastusti ole vielä lähivuosina realistinen vaihtoehto kuin pienelle osalle pääosin kaupunkien jakeluliikenteessä toimivia yrityksiä. Jakeluvelvoitteen haasteena kuitenkin on biopolttoaineen riittävään tuotantoon liittyvät puutteet, minkä useat toimijat, kuten NEOT ja SOK ottivat esiin luonnosvaiheen lausunnoissaan. Biopolttoaineen niukkuus sen kysynnän jatkuvasti kasvaessa johtaa merkittäviin hintapaineisiin. On myös mahdollista, että biopolttoaineen tarjontaa suuremmasta kysynnästä johtuen kiristynyttä

jakeluvelvoitetta ei pystytä ylipäänsä täyttämään. Suomen tulisikin entistä määrätietoisemmin pyrkiä lisäämään omavaraisuutta biopolttoaineiden tuotannossa, jotta päästövähennysten saavuttamiseksi tärkeää biopolttoaineiden käyttöä voitaisiin lisätä ilman rajuja hintavaikutuksia.

Edellä kuvatuista syistä johtuen Suomen Yrittäjät näkee, että vaikka jakeluvelvoite on toimiva päästö-vähennyskeino, olisi syytä vielä harkita siirtymäajan pidentämistä vuodesta 2030 eteenpäin. Öljyn maailmanmarkkinatilanne on hyvin epävarma ja siirtymäajan pidentäminen helpottaisi logistiikka-alan kustannuspaineita. Jos esityksen mukaisen jakeluvelvoitteen kiristämisaikataulun kanssa edetään, on erittäin tärkeää mahdollistaa tarvittaessa reagoiminen polttoaineen hintakehitykseen mm. väliaikaisin poikkeuksin, kuten vuosien 2022 ja 2023 osalta nyt toimitaan.

Erityisesti, jos polttoaineen hintaa nostavia jakeluvelvoitteen kiristyksiä jatketaan, riittävän merkittävät palautukset sisältävä ammattidieseljärjestelmä on välttämätön kilpailukykyisen logistiikan turvaamiseksi Suomessa. Ammattidieselin käyttöönotossa on edettävä viipymättä.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Emma-Stina Vehmanen

Liikennepoliittinen asiantuntija